

Зушман М.Б.

Чернівецький національний університет ім. Ю.Федьковича

БОГДАН ЛЕПКИЙ У ДУХОВНІЙ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ ЯК ЛІТЕРАТУРОЗНАВЕЦЬ ТА ПОПУЛЯРИЗАТОР УКРАЇНСЬКОГО ПИСЬМЕНСТВА

Богдан Лепкий – не епізодичне ім'я в українській культурі, це постать першорядної ваги, непересічного таланту. Поет, прозаїк, перекладач, видавець, літературознавець, активний культурно-громадський діяч і доволі талановитий художник – у кожну з цих галузей він зробив вагомий внесок в історію рідної культури в справу примноження її здобутків. Визначною, зокрема, є роль та історичне місце наукових праць письменника, спрямованих на розвиток українознавства. Як учений, Б.Лепкий залишив вагомий науковий доробок, в якому поважне місце посів двотомний “Начерк історії української літератури” (1909, 1912), який двічі перевидався (1923). Окрім того, Б.Лепкий підготував короткий ілюстрований огляд української літератури “Наше письменство” (1941), що мав резонансне значення в контексті розвитку українського літературознавства. Вагоме місце в науковій спадщині Б.Лепкого зайняли й науково-популярні нариси “Про життя великого поета Тараса Шевченка” (1911), “Маркіян Шашкевич” (1912), “Чим жива українська література?” (1915), а також науково-популярні розвідки про В.Стефаніка, В.Оркана та ін. Б.Лепкий також активно виступав як редактор-текстолог (зредагував 62 томи української класики), варто окремо згадати передмови, примітки й коментарі до творів Т.Шевченка, С.Руданського І.Котляревського, Є.Гребінки, Марка Вовчка. Ним написані резонансні статті про І.Франка, Ю.Федьковича, М.Рильського, П.Тичину, М.Коцюбинського, М.Драй-Хмару. Активність Б.Лепкого в цьому напрямі була зумовлена й орієнтована, перш за все, на задоволення потреби українського читача в українській книжці, що свідчить про патріотичну налаштованість митця, незважаючи на те, що значну частину свого свідомого життя довелося прожити й працювати в Кракові, а також Берліні, Відні далеко від рідного Золотого Поділля. Дім Б.Лепкого в Кракові став своєрідною “оазою української культури на чужинному пустарищі” (М.Голубець). Доказом тому може бути той факт, що тут у різні часи гостювали такі видатні діячі української культури, як М.Коцюбинський, В.Стефанік, О.Кобилянська, О.Луцький, М.Бойчук, І.Северин, О.Новаківський, О.Курилас та багато інших. Помітного значення набули й ґрунтовні дослідження Б.Лепким перлини давнього українського письменства “Слова о полку Ігоревім” і його переклад, задля популяризації, польською мовою. Окрім того, ним було зроблено низку досконаліх перекладів польською й німецькою мовами творів М.Коцюбинського, Т.Шевченка, І.Котляревського, О.Кобилянської, П.Куліша, І.Франка, М.Рильського В.Стефаніка та ін., що були випущені окремими виданнями, опубліковані на сторінках антологій та періодики. Провідною ідеєю популяризаторської діяльності Б.Лепкого було намагання довести, що український народ створив цінності, котрі забезпечили йому вагоме місце в загальнослов'янському

та світовому культурному процесі. Тому безумовно мав рацію І.Франко, коли стверджував, що в кінцевому результаті "історію літератури творять переважно визначні, творчі одиниці, що підносяться духом понад загал, не раз відгадують його устремління, а іноді показують нові шляхи розвою" [20, 18]. Професор Краківського університету, глибокий знавець літератури й перекладач не міг не відгукнутись своєю творчістю на пошвавлення процесів модернізації (європеїзації) української літератури, як і культури загалом. Важливим аргументом може бути той факт, що Б.Лепкий, як вже частково згадувалося, був активним популяризатором культурних здобутків українства, зокрема, він є автором першого підручника з історії української літератури польською мовою "Narus literaturu ukrainskiej" (1930), в якому відкрив для польського читача кращі здобутки українського письменства в контексті культурно-історичного процесу. Окрім того, Б.Лепкий був автором низки культурологічних статей, що були опубліковані на сторінках видань в Європі та Америці, в яких аргументовано підкреслив європейський характер творчості найвідоміших українських митців. Водночас інтенсивному включенню української культури до світового культурного процесу сприяли україномовні переклади та наукові студії Б.Лепкого кращих здобутків світової літератури, зокрема польської та німецької. Таким чином, значення Б.Лепкого як літературознавця, перекладача й популяризатора кращих зразків українського письменства в духовній історії України доволі значне.

1. Лев В. Богдан Лепкий. 1872-1941 Життя і творчість // Записки НТШ. – Нью Йорк – Париж – Сідней – Торонто, 1976. – 329 с.
2. Повернення Україні Богдана Лепкого. - Кн.4. Святкування 125-річчя від дня народження Великого Сина України Богдана Лепкого (1872-1997) / Зібрав, упорядкував і видав на правах рукопису д-р Роман Смик. – Чикаго-Україна, 1996. – 270 с.
3. Ільницький М. Краси Свічадо. Розсипані перли. Поети "Молодої музи". – К., 1991.

Мельник Г.Г.

Чернівецький національний університет

ГОМЕР ЯК СВІДОК ІСТОРІЇ

Перлини грецької епічної поезії – "Іліада" та "Одіссея" – увібрали в себе історичні перекази, міфи, давні пісні, які переосмислив Гомер, витрактував по-своєму й тим дав поштовх розвитку філософії та ліричної поезії. В поемах Гомера є конкретний погляд автора на низку подій, які він оцінює з відповідних світоглядних позицій, коментує в найрізноманітнішому плані. При тому митець багато уваги приділяє з'ясуванню ряду подій і явищ свого часу та попередніх епох. Як відзначає К.С.Забарило, "...поет не поривав зв'язку з дійсністю. Йому властиве було почуття дійсності, притаманне кожному великому поетові" [2, 10]. Так, пишучи про причини і наслідки Троянської війни, Гомер виступає ніби її сучасником, свідком тих подій, подає історичні перипетії як документи епохи. При тому він багато уваги